

Bulgaristan

Ülke Kimlik Kartı

Devletin Adı	: Bulgaristan Cumhuriyeti (Republic Of Bulgaria)
Yüzölçümü	: 111.002 km ²
Başkent	: Sofya (1,292 milyon)
Para Birimi	: Leva (Lv)
Başlıca Şehirleri	: Filibe (716 bin), Varna (462 bin), Burgas (424 bin), Stara Zagora (371 bin), Blagoevgrad (341 bin), Pleven (312 bin), Pazardjik (311 bin)
Yönetim Biçimi	: Parlamenter Demokrasi
Resmi Dili	: Bulgarca
Din	: %76 Ortodoks, %10 Müslüman, Diğer Hristiyan %2

Karadeniz kıyısında yer alan Bulgaristan, Güneydoğu Avrupa'da Türkiye ile Romanya arasında yer almaktadır. Bulgaristan yaklaşık olarak 110.879 km²lik bir alana sahiptir. Kıyı şeridi 354 km. olup, komşuları Yunanistan, Makedonya, Romanya, Sırbistan ve Türkiyedir. Bulgaristan'da karasal iklim hakimdir. Rila, Pirin, Stara Planina ve Rodopi ülkenin önemli dağları olup, Rila 2,925 m. yüksekliği ile ülkenin en yüksek dağıdır. Ayrıca Bulgaristan ve Balkanların en yüksek tepesi olarak bilinen Musalla Tepesi bu dağ üzerinde bulunmaktadır. Ülkenin

en önemli ırmağı Tuna olup; diğer önemli akarsuları Meriç, İskır, Tunca, Yantra ve Strumadır. Tuna Nehri üzerinde yer alan Srebarna Gölü Silistra Kasabasının 16 km. batısında yer almaktadır. Srebarna Gölü 100'den fazla kuş türünü barındıran önemli bir doğal yaşam alanıdır.

Nüfus ve İstihdam

2014 yılı sonu itibariyle Bulgaristan'ın nüfusu 3.502.015'i erkek ve 3.700.183'ü kadın olmak üzere 7.202.198 kişidir. Şehirlerde nüfusun % 73,1'i, kırsal bölgelerde ise % 26,9'u yaşamaktadır. Bulgaristan'ın nüfusu yaşlı bir nüfustur. En yoğun yaş aralığı 25-69 yaş aralığıdır. Buna karşılık nüfus içerisinde 0-19 yaş aralığının yoğunluğu düşüktür.

Doğal Kaynaklar ve Enerji

Bulgaristan, gayri safi enerji tüketiminin % 61,3'ünü ülke içerisindeki enerji üretiminden sağlamaktadır. Ham petrol ve doğal gaz ithalatında Rusya'ya tam bir bağımlılık söz konusudur. Eurostat metodolojisine göre nükleer enerji yerel kaynak sayılsa da Bulgaristan nükleer yakıtını da Rusya'dan ithal etmektedir. Dolayısıyla, enerji konusunda Rusya'ya büyük bir bağımlılık söz konusudur. Diğer taraftan, Bulgaristan'ın enerji koridorlarının üzerinde bulunması, AB üyesi olarak enerji etkinliği ve çevre konularında bir çok hukuksal yükümlülüğü yerine getirme gerekleri ülkenin enerji jeopolitiğinde etkin rol almasını gerektirmektedir.

Ekonomik Yapı

IMF ile imzalanan anlaşma çerçevesinde 1997 yılı Temmuz ayında Para Kurulu kurulmuştur. Para Kurulunun kurulması ve Levanın Alman Markına endekslenmesi ile birlikte ülkede makro ekonomik istikrar sağlanmış olup, 1998 yılından sonra büyüme yeniden başlamıştır. 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren ise Leva, 1,95583Lv:1€ kurundan Avro'ya endekslenmiştir.

Cari fiyatlarla GSYİH sınıflandırılmasında 193 dünya ülkesi arasında 78. Sırada yer alan olan Bulgaristan'ın 2017 yılı GSYİH'si 56.9 milyar dolar olup, 2018 yılında 64.7 milyar dolar olması beklenmektedir.

2017 yılı kişi başına düşen geliri (8.064 dolar) ile Bulgaristan 193 ülke arasında 77. Sıradadır. 2018 yılında 9.226, 2019 yılında 9.810 dolar olacağı öngörülmektedir.

Kişi başına gelir açısından bakıldığında Bulgaristan AB'nin en fakir ülkesi olup, AB ortalamasının üçte ikisine ulaşabilmesi için 20 yıldan fazla sürenin geçmesi gerektiği tahmin edilmektedir.

Tarımın gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payı %4.7, sanayinin 28.3, hizmetlerin %67.

Bulgaristan'ın gerek toprak gerekse de iklim yapısı tarıma elverişlidir.

Kriz döneminde tarım en az etkilenen sektörlerden biri olmasına rağmen kredi maliyetlerinin artması, iklim şartlarının öngörülememesi, sulama sistemlerinin eskimeye devam etmesi söz konusu sektörü riskli hale getirmektedir.

Tarım emek yoğun bir sektör olduğu için nüfusun yaşlanıp, gençlerin göç etmesi sonucu tarım alanlarını ekip, işleyecek işgücü kıtlığı yaşanmakta bu da tarım hasılasının yetersiz kalmasına yol açmaktadır.

Tarım ürünlerinde ithalata ağırlık verilmektedir.

Bulgaristan sanayisi genellikle doğal kaynaklara ve ucuz emek gücüne dayanmaktadır.

Makina parkı çok eski olup, komünizmden kalan tesisler yaşlı ve AB standartlarına uymamaktadır. Makinaların yenilenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Ekonomik Performans

2017 yılında %3.5 oranında büyüyen ekonominin 2018 yılında %3.8 oranında büyüyeceği öngörülmektedir.

Ekonomi Politikaları

Büyüme ivmelendirici pragmatik politikalara, mali konsolidasyona ve yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik politikalara ağırlık vereceği beklenmektedir. 2015'in ikinci yarısından itibaren, hükümet emeklilik, sağlık ve eğitim sistemlerini reforme etmeye yönelik yasaların çıkarılması doğrultusunda çalışmıştır. Ayrıca, özelleştirmelere de önem verileceği vurgulanmıştır.

Türkiye-Bulgaristan Yatırım İlişkileri

Türk yatırımlarının yelpazesi oldukça geniştir. Turizm, bankacılık, tekstil ve hazır giyim, ev aletleri, oto yedek parça, ulaştırma, alüminyum, pvc, gıda, su şişeleme, odun işle-

me yatırım yapılan sektörlerin başta gelenleridir. Bulgaristan'da en büyük doğrudan yatırımcı konumundaki Şişecam'ın Cam Ev Eşyası Fabrikası 2005 yılında, Düz Cam Fabrikası 2006 yılında, Ayna ve Beyaz Eşya Camı Fabrikaları 2007 yılında faaliyete geçmiştir. Cam kompleksine eklenen en son yatırım olarak Otomotiv Camı Fabrikası Bulgaristan Başbakanının katıldığı bir resmî törenle 7 Şubat 2011 tarihinde açılmıştır. Şişecam, çalışan sayısını 1655'i yerel ve 45'i Türkiye'den olmak üzere toplam 1700'e çıkarmış ve toplam 700 Milyon ABD Doları değerinde bir yatırım haline gelmiştir. Şişecam Türk sermayeli Hollanda firması olarak Bulgaristan'da bulunmaktadır.

Bulgaristan'da ithalat aşamasında ve transit geçişlerde sıkça sorun yaşanan ürünler ve konular ile bunlara ilişkin dikkat edilmesi gereken hususlar

Türkiye-AB Gümrük Birliği kapsamında bulunmayan tarımsal, hayvansal ve su ürünlerinin Türkiye'den Bulgaristan'a ihracatında veya bu ülkeden transit geçişlerinde mevzuata uygunluk konusunda birtakım sıkıntılar ortaya çıkmaktadır. Bu konuda gerekli uygunluk değerlendirme belgelerinin ve sertifikaların

kuralına uygun düzenlenmesi önem arz etmektedir.

Tarım Ürünü İthalatı ve Bitki Sağlığı Kontrolleri

Bitki sağlığı kontrolü sınır kapılarında Tarım ve Gıda Bakanlığı'na bağlı Gıda Güvenliği Ajansı tarafından gerçekleştirilir. Aşağıdaki ürünler bitki sağlığı kontrolüne tabidirler:

- Tohumlar ve fideler dahil olmak üzere tüm bitkiler;
- Bitkisel ürünler;
- Besin takviye (nutrient media) ürünleri;
- Bitki koruma preparatları;
- Bitki nakliye vasıtaları;
- Bitki paketleri.

Veterinerlik Kontrolleri

Tüm hayvansal ürünler ile su ürünlerinin veterinerlik kontrolleri Bulgaristan sınır kapılarında Gıda Güvenliği Ajansı tarafından icra edilmektedir. Söz konusu ürünlerin ithalatı veya transit geçişlerinde ilgili AB mevzuatına dayanılarak iki belge aranmaktadır. Bunlardan ilki ortak ithalat belgesidir ve Bulgarca. Ortak ithalat belgesinin bir gün önceden giriş yapılacak hudut kapısı yetkililerine ibraz edilmesi gerekmektedir. Söz konusu belgenin yanısıra

ithalatta veya transit geçişte veterinerlik sağlık sertifikası da malın beraberinde olmalıdır. Söz konusu sağlık sertifikası AB'ye giriş ülkesinin dilinde (Bulgaristan ise Bulgarca) ve AB'de gideceği son ülkenin dilinde (Avusturya ve Almanya ise Almanca) olmalı ve hazırlandıktan/doldurulduktan sonra yetkili organlarca onaylanmalıdır.

Yaş Meyve ve Sebze İthalatı

AB Komisyonu'nun 669/2009/EC sayılı "Bir Takım Yem ve Hayvansal Olmayan Gıdaların İthalat Denetimlerinin Artırılmasına Dair Komisyon Yönetmeliği"ne göre ülkemiz menşeli tatlı biber ile kurutulmuş veya başka şekilde hazırlanmış/konserve edilmiş kayısı % 10 sıklıkla, asma yaprağı veya asma yaprağı içeren ürünler % 50 sıklıkla zirai ilaç kalıntısı tespiti için analize tabi tutulmaktadır. Söz konusu ürünlerin tamamı ise bahsi geçen Yönetmelik kapsamında Ortak Giriş Belgesi denetimine tabi bulunmaktadır. Bu denetimleri Bulgaristan Tarım ve Gıda Bakanlığı'na bağlı Gıda Güvenliği Ajansı yürütmektedir.

Söz konusu Ortak Giriş Belgesinin (Common Entry Document - CED) her bir ürün için ayrı ayrı hazırlanması, ilk sayfasının Bulgarca ve eksiksiz olarak doldurulması ve

araç gümrük kapısına gelmeden en az 24 saat öncesinden faksla e-posta ile ilgili gümrüğe bildirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, denetim işlemleri

için araç sürücüsünün yanında test ve belgelendirmeyi karşılayabilecek yeteri kadar nakit para bulundurması önem oluşturmaktadır. Ayrıca, özel-

likle domates, biber, narenciye, kayısı, kiraz, nar, salatalık başta olmak üzere pek çok ürün % 100 oranında bitki sağlığı denetimine tabi tutulmaktadır.

Türkiye-Bulgaristan Ticaretinin Seyri Bin \$

Yıl	İhracat \$ / Bin	İthalat \$ / Bin	Hacim \$ / Bin	Denge \$ / Bin
2007	2.060.171	1.951.656	4.011.827	108.514
2008	2.151.534	1.840.008	3.991.542	311.527
2009	1.389.199	1.116.902	2.506.101	272.297
2010	1.497.384	1.702.534	3.199.918	-205.150
2011	1.622.777	2.474.621	4.097.398	-851.843
2012	1.684.992	2.753.650	4.438.642	-1.068.658
2013	1.971.247	2.760.303	4.731.550	-789.056
2014	2.040.157	2.846.185	4.886.341	-806.028
2015	1.675.928	2.254.180	3.930.108	-578.252
2016	2.383.500	2.142.523	4.526.023	240.977
2017	2.803.408	2.773.127	5.576.535	30.281
2017 / (1-4)	836.007	811.488	1.647.495	24.519
2018 / (1-4)	910.530	883.696	1.794.227	26.834

Kaynak:

The Economist Intelligence Unit

IMF World Economic Outlook Database April 2018

EUROMONITOR

E.I.U

TÜİK